

„Pravidla hry“

Texty na tento týden

Da 10,1–14; Zj 13,1–8; Jb 1,1–12; Jb 2,1–7; J 12,31; J 14,30; Mk 6,5; Mk 9,29

Základní verš

„Kdo však se dopouští hříchu, je z ďábla, protože ďábel od počátku hřeší. Proto se zjevil Syn Boží, aby zmařil činy ďáblův.“ (1J 3,8)

Silný příběh, který odhaluje povahu vesmírného sporu, se nachází v 1Kr 18,19–40. Jde o Eliášův zápas na hoře Karmel, kde Hospodin odhaluje „cizí bohy“. V pozadí těchto „bohů“ však nacházíme víc než jen to, že jsou výplody představivosti pohanů. Za „bohy“, které uctívaly národy v okolí Izraele, se ve skutečnosti skrývalo ještě něco jiného.

„Obětovali démonům, kteří nejsou Bohem, bohům, jež neznali, novým, kteří nedávno přišli, o nichž vaši otcové nic nevěděli“ (Dt 32,17; ČSP). Apoštol Pavel dodává, že „to, co pohané obětují, obětují démonům, a ne Bohu. Nechci, abyste vešli ve společenství s demony“ (1K 10,20).

Za falešnými „bohy“ národů se tedy ve skutečnosti skrývali démoni. To znamená, že všechny texty Písma, které se zabývají modlářstvím a cizími bohy, se týkají tématu „velkého sporu“.

Na tomto pozadí je téma vesmírného konfliktu lépe pochopitelné. Tato pravda má vážné důsledky pro lepší pochopení podstaty tohoto sporu a problému zla.

Osnova lekce

Tato lekce nás provede dalšími biblickými pasážemi, které přibližují velký spor mezi satanem a Bohem. Spor, v němž nejde o to, kdo je silnější, ale o to, jaký má kdo charakter. Při jejich čtení uvidíme, že Bůh toužící po tom, aby znovu získal důvěru stvoření a jasně prokázal, jaký skutečně je, přistoupil na určitá „pravidla hry“, v jejichž rámci do jisté míry dobrovolně omezil možnosti svého jednání (ale i jednání nepřítelé).

- ▶ Da 19,12–14: Bůh respektuje určitá „omezení“ svého jednání (neděle)
- ▶ Zj 13,1–8: „Hranice“ platící také pro satana (pondělí)
- ▶ Jb 1–2: Nebeská rada a nastavení „pravidel hry“ (úterý)
- ▶ J 12,31; 2K 4,4: „Pravidla“ umožňující satanovi dočasnou vládu (středa)
- ▶ Mk 6,5; Ř 8,18: Spor, který nelze vyřešit použitím síly (čtvrtek)

ZPOŽDĚNÝ POSEL

¹²Řekl mi: „Neboj se, Danieli, neboť od prvního dne, kdy ses rozhodl porozumět a pokořit se před svým Bohem, byla tvá slova vyslyšena, a já jsem proto přišel. ¹³Avšak ochránce perského království stál proti mně po jedenadvacet dní. Dokud mi nepřišel na pomoc Mikael, jeden z předních ochránců, zůstal jsem tam u perských králů. ¹⁴Přišel jsem, abych tě poučil o tom, co potká tvůj lid v posledních dnech, neboť vidění se týká těchto dnů.“ (Da 10,12–14)

Osobní studium

Jak jsme viděli, v pozadí za cizími falešnými „bohy“ se vlastně skrývali démoni. Na jiných místech v Bibli vidíme důkazy, že se skrývali i za některými pozemskými vládci. A těmto nepřátelským silám musí někdy čelit dokonce i Boží poslové.

Přečti si text Da 10,1–14. Zvláštní pozornost věnuj veršům 12 a 13. V čem nám tyto texty pomáhají pochopit více o vesmírném sporu? Jak rozumíš slovům, že proti nebeskému poslovi stál jedenadvacet dní „ochránce perského království“?

Jak se mohlo stát, že anděl, kterého poslal Bůh, se zpozdil o tři týdny, protože se mu někdo postavil do cesty? Zřejmě se tak rozhodl Bůh, neboť v opačném případě by všemohoucí Bůh mohl Danielovi odpovědět okamžitě. Pokud by Bůh použil svou moc, mohl by Danielovi poslat anděla ihned. Daniel však musel čekat jedenadvacet dní, protože ochránce perského království „stál proti“ Božímu poslovi. Co se tedy vlastně odehrálo?

„Na stránkách jeho knihy se dozvídáme, že archanděl Gabriel tři týdny zápasil se

silami zla, které bránily vlivům působícím na Kýrovu mysl. [...] Vítězství bylo nakonec vybojováno; mocnosti zla byly po dobu vlády krále Kýra a jeho syna Kambýsa drženy pod kontrolou.“ (PK 572; OSU 214)

Takový konflikt se mohl odehrát jen tak, že Bůh neuplatnil veškerou svou moc. Nepříteli musí být poskytnuta skutečná svoboda a moc, kterou Bůh neodstraňuje svévolně. Tuto svobodu Bůh omezuje pouze na základě určitých faktorů, o kterých vědí obě zúčastněné strany, ale my tyto podrobnosti neznáme.

Zdá se, že ve vesmírném sporu, v němž působí dokonce i Boží andělé, musí existovat určitá omezení, která budeme v následujících lekcích označovat jako přijatá „pravidla hry“.

V určitém smyslu by pochopení těchto hranic nemuselo být obtížné, pochopíme-li myšlenku, o které jsme již mluvili: Bůh působí pouze láskou a základem jeho vlády je láska, ne nátlak. Myšlenka, že Bůh jedná pouze prostřednictvím principů vycházejících z lásky, nám může pomoci lépe pochopit velký spor.

Aplikace

Jakou máš zkušenost s hranicemi, které tě vedou k jednání jen na základě principů lásky, ne nátlaku? Co ses naučil o hranicích moci?

DRAK ZE ZJEVENÍ

²Ta šelma, kterou jsem viděl, byla jako levhart, její nohy jako tlapy medvěda a její tlama jako tlama lví. A drak jí dal svou sílu i trůn i velikou moc. ³Jedna z jejich hlav vypadala jako smrtelně raněná, ale ta rána se zahojila. A celá země v obdivu šla za tou šelmou; ⁴klekali před drakem, protože dal té šelmě svou moc, a klekali také před šelmou a volali: „Kdo se může rovnat té dravé šelmě, kdo se odváží s ní bojovat?“ (Zj 13,2–4)

Osobní studium

Ucelený pohled na nebeské vládce v kosmickém sporu nacházíme v knize Zjevení, kde je ďábel zobrazen jako „veliký drak“, který se staví proti Bohu a zároveň „svádí celý svět“ (Zj 12,9).

Přečti si text Zj 13,1–8. Co se zde dozvídáme o rozsahu působení „draka“?

Drak (satan) bojuje proti Bohu (Zj 12,7–9) a jeho služebníkům (např. Zj 12,1–6). Zároveň je zobrazen jako vládce stojící v pozadí pozemských království, která během věků pronásledovala Boží lid.

Drak „dal svou sílu i trůn i velikou moc“ šelmě z moře (Zj 13,2; porovnej se Zj 13,4; 17,13,14). Této šelmě z moře bylo „dáno, aby mluvila pyšně a rouhavě a měla moc po čtyřicet dva měsíce“ (Zj 13,5).

Satan (drak) tedy předává moc a mocenskou autoritu šelmě (pozemské nábožensko-politické moci). Tuto moc šelma využívá,

aby si přisvojila uctívání, které patří Bohu. Šelma se rouhá Božím jménu, bojuje proti Božím svatým, a dokonce nad nimi i po určitou dobu vítězí. Takovou celosvětovou autoritu a vládu dává šelmě drak, který si uzurpuje nárok vládnout celému světu.

Přesto Bůh dává jasné hranice satanovi i jeho mocností, a to včetně časového omezení. „Proto jásejte, nebesa a všichni, kdo v nich přebýváte! Běda však zemi i moři, neboť sestoupil k vám ďábel, plný zlosti, protože ví, jak málo času mu zbývá“ (Zj 12,12).

Satan ví, že mu zbývá „málo času“ (Zj 12,12). Události popsané ve Zjevení postupují podle prorockých časových linií, které ukazují konkrétní omezení (viz Zj 12,14; 13,5) pro vládu mocností zla.

Dobrá zpráva je, že Bůh nakonec zvítězí. „A setře jim každou slzu z očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude – neboť co bylo, pominulo“ (Zj 21,4).

Aplikace

I když se nám to dnes může zdát nepravděpodobné nebo těžko uvěřitelné, dobro nakonec navždy zvítězí nad zlem. Proč je důležité, abychom nikdy nezapomněli na toto úžasné zaslíbení? Co ti pomáhá posilovat tuto naději?

KAUZA JÓB

¹A nastal opět den, kdy synové Boží přišli, aby předstoupili před Hospodina; přišel mezi ně i satan, aby i on předstoupil před Hospodina. ²Hospodin se satana zeptal: „Odkud přicházíš?“ Satan Hospodinu odpověděl: „Procházel jsem zemí křížem krážem.“ ³Hospodin se satana zeptal: „Zdalipak sis všiml mého služebníka Jóba? Nemá na zemi sobě rovného. Je to muž bezúhonný a přímý, bojí se Boha a vystřihá se zlého. Ve své bezúhonnosti setrvává dosud, ačkoli jsi mě proti němu podnítil, abych ho bezdůvodně mořil.“ ⁴Satan však Hospodinu odpověděl: „Kůži za kůži! Za sebe samého dá člověk všechno, co má.“ (Jb 2,1–4)

Osobní studium

Kniha Jób přináší několik fascinujících pohledů na realitu velkého sporu.

Přečti si texty Jb 1,1–12 a Jb 2,1–7. Co je pro tebe na tomto příběhu znepokojující? Jaké principy velkého sporu odhalují uvedené verše?

Z textů lze vyčíst mnoho významných detailů:

1. Zdá se, že kniha přináší výjev z něčeho, co by se dalo nazvat „zasedání nebeské rady“, kde probíhá nejen dialog mezi Bohem a satanem, ale nacházíme zde i další nebeské bytosti.
2. Ve scéně můžeme pozorovat určitý spor, naznačený Boží otázkou, zda si satan všiml Jóba. Proč si ho měl „všimnout“? A proč právě Jóba? Otázka má opodstatnění jen v kontextu nějakého většího konfliktu, který se odehrává v pozadí.
3. Zatímco Bůh o Jóbovi tvrdí, že je „bezúhonný a přímý, bojí se Hospodina a vystřihá se zlého“ a dokonce že „nemá na zemi sobě rovného“ (Jb 1,8), satan tvrdí, že Jób jen tak vypadá a že podle něj respektuje Boha jen proto, že nad ním drží ochrannou ruku. Takový výrok je vlastně útokem nejen na Jóbův charakter, ale i na charakter samotného Boha (porovnej se Zj 12,10 a Za 3).
4. Satan tvrdí, že Boží ochrana Jóba („Vždyť jsi ho ze všech stran ohradil, rovněž jeho dům a všechno, co má“; Jb 2,10) je nespravedlivá a znemožňuje satanovi dokázat

svá tvrzení. To naznačuje, že satanovy možnosti jsou omezené, protože Bůh mu stanovil určité hranice („pravidla hry“). Zároveň vidíme, že se satan zjevně pokouší Jóbovi ublížit.

Bůh reaguje na satanovo obvinění před nebeskou radou tím, že mu sice dovoluje „vyzkoušet“ jeho teorii, ale jen v rámci určitých hranic. Nejprve dává satanovi moc nad „nade vším, co mu [Jóbovi] patří“, ale zakazuje satanovi sáhnout na osobu samotného Jóba (Jb 1,12). Později, když satan tvrdí, že Jób se stará jen o sebe, Bůh dovolí satanovi, aby se Jóba osobně dotkl, ale opět mu vytýčuje hranice: „ušetři jeho život“ (Jb 2,3–6).

Satan přivolává na Jóbův domácnost množství neštěstí, ale Jób navzdory všemu žehná Božímu jménu (Jb 1,20–22; Jb 2,9,10), čímž zároveň dokazuje nepravdivost a podlost satanových obvinění.

Z příběhu o Jóbůvi se tedy dozvídáme, že ve velkém sporu existují pro všechny skupiny určité „hranice“. I u nebeského soudu existují kritéria a omezení, v rámci kterých lze urovnávat a řešit obvinění vznesená proti Bohu, aniž by Bůh porušil posvátné principy, které tvoří základní vlastnosti lásky. Právě láska je totiž základem Boží vlády. Principy lásky vytvářejí pravidla, jakými Bůh vládne vesmíru a všem inteligentním bytostem v něm.

Nebeské scény v knize Jób nám nabízejí fascinující pohledy na realitu velkého sporu a na to, jak se tento spor promítá do událostí na zemi.

(DOČASNÝ) VLÁDCE TOHOTO SVĚTA

Nyní je soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven. (J 12,31)

Bůh tohoto světa oslepil jejich nevěřící mysl, aby jim nevěřelo světlo evangelia slávy Kristovy, slávy toho, který je obrazem Božím. (2K 4,4)

Osobní studium

V předchozích lekcích jsme viděli důležitou charakteristiku velkého sporu: satan a jeho zástupy dostali v tomto světě dočasnou pravomoc, která je však omezena určitými dohodnutými „pravidly hry“.

Tyto hranice omezují nejen jednání nepřítelů – ďábla a jeho kohorty – ale omezují i Boží působení při odstraňování nebo zmírňování následků zla, které má Boží nepřítel (dočasně) pravomoc působit. Hospodin nikdy neporuší svá zaslíbení. Bůh, ačkoli má absolutní moc, se rozhodl respektovat určitá morální pravidla a dohody, které satanovi dočasně umožňují mít určitý vliv. Tím se Bůh sám morálně omezuje v tom, co může v budoucnosti udělat, ale tato omezení neznamenají, že by ztratil svou moc. Vše tedy zůstává podřízeno jeho zaslíbením a jeho spravedlnosti.

Co říkají uvedené texty o vládě nepřítelů v tomto světě?

J 12,31

J 14,30

J 16,11

2K 4,4

L 4,6

Nový zákon nám představuje střet dvou království – království světla a království temnoty. Zatímco království světla představuje Boží vládu, temnota přichází od satana a má svůj původ v jeho vzpouře proti Bohu. Součástí Kristova poslání bylo porazit království satana: „Proto se zjevil Syn Boží, aby zmařil činy ďáblův“ (1J 3,8).

Přesto existují „pravidla“, která „omezují“ Boží jednání, přičemž ten stále zůstává věrný zásadám své vlády. Tato „omezení“ se týkají (1) udělení svobodné vůle stvořeným bytostem a (2) smlouvou daných pravidel, která – alespoň prozatím – zcela neznáme. Takové překážky a omezení Božího jednání mají významné důsledky pro Boží morální schopnost zmenšovat a/nebo okamžitě odstraňovat zlo v tomto světě. Jsme tedy svědky pokračujícího zla a utrpení, které skutečně může u mnoha lidí vyvolat pochybnosti buď o Boží existenci, nebo o jeho dobrotě. Jakmile však pochopíme pozadí velkého sporu a omezení, která Bůh stanovil pro to, jak se vypořádá se zlem, můžeme trochu lépe pochopit, proč se na světě děje tolik zla, které zůstává prozatím nepotrestáno a nevyřešeno. A bude tomu tak až do konečného Božího vítězství nad zlem.

Aplikace

Jak nám skutečnost, že Ježíš nazývá satana „vládcem“ (ř. archon) tohoto světa, pomáhá alespoň trochu pochopit podstatu zla, které nyní existuje ve světě? Je potěšující vědět, že vláda zla je opravdu jen dočasná!

HRANICE A PRAVIDLA

A nemohl tam učinit žádný mocný čin, jen na několik málo nemocných vložil ruce a uzdravil je. (Mk 6,5)

Řekl jim: „Takový duch nemůže vyjít jinak než modlitbou.“ (Mk 9,29)

Soudím totiž, že utrpení nynějšího času se nedají srovnat s budoucí slávou, která má být na nás zjevena. (Ř 8,18)

Osobní studium

Vesmírný spor je především konfliktem o Boží charakter. Jaký je vlastně Bůh? Tento spor má svůj původ v ďáblových očerňujících obviněních namířených proti Boží dobrotě, spravedlnosti a vládě. Je to jakýsi vesmírný soudní spor.

Takový konflikt nelze vyřešit použitím síly, ale pouze na základě důkazů.

Pokud někdo vznesne vážná obvinění proti osobě, která má moc, je nejlepším (a možná jediným) způsobem, jak tato obvinění vyvrátit, umožnit svobodné, spravedlivé a otevřené vyšetřování. Pokud obvinění ohrožují celou vládu (lásky), nelze je jednoduše zamést pod koberec.

Jak to všechno ovlivňuje naše chápání vesmírného sporu a jak to souvisí s problémem zla? Pokud Bůh dá slib, poruší ho někdy? Samozřejmě že ne. Jelikož Bůh souhlasí s určitými omezeními („pravidla hry“), jeho budoucí jednání je (morálně) omezeno.

Zlo se tak stává součástí dočasného království temnoty.

Co říkají úvodní verše (Mk 6,5 a Mk 9,29) o vztahu mezi Božím působením a naší vírou a modlitbou?

Zdá se, že v obou zmíněných příbězích můžeme pozorovat určitá omezení či nastavená „pravidla hry“, která dynamicky souvisí s vírou a modlitbou člověka. Na jiných místech vidíme důkazy, že modlitba způsobuje v tomto světě změny a otevírá cestu pro Boží jednání, které by jinak nemuselo být (morálně) dostupné. Neměli bychom si však myslet, že jedinými faktory ovlivňujícími Boží jednání jsou víra a modlitba. Pravděpodobně existuje mnoho dalších faktorů, o kterých nevíme.

Souvisí to s tím, co jsme již zmiňovali. Ukázali jsme si, že existují určitá pravidla chování, která omezují, co Bůh může ve velkém sporu udělat – alespoň prozatím. Z toho vyplývá, že zlo zůstává součástí působení časově omezeného království temnoty.

Aplikace

Přečti si texty Ř 8,18 a Zj 21,3,4. Existuje mnoho skutečností, kterým ve velkém sporu nerozumíme. Jak nám tyto texty pomáhají již dnes vírou prožívat jistotu, že Bůh ví, co je nejlepší, chce to nejlepší, ukončí působení zla a dovede nás do svého království světla a věčné radosti?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 58. kapitolu „Satanovy svody“ z knihy *Rady pro církev* (1T 116–122; RPC 272.273).

„Padlý člověk zákonitě patří satanovi. Kristus přišel, aby člověka vysvobodil z jeho moci. Člověk je od přirozenosti nakloněn poslouchat satanovo našeptávání a nemůže úspěšně odolávat tak strašnému nepříteli, dokud Kristus, mocný Vítěz, v něm nepřebývá, neusměrňuje jeho touhy a nedává mu sílu. Satanovu moc může omezit jen Bůh. Satan chodí po zemi sem i tam, z jednoho konce na druhý. Ani na okamžik nepřestává dávat pozor v obavě, aby nepropásl příležitost strhnout někoho do záhuby. Je důležité, aby to Boží lid pochopil a mohl uniknout jeho nástrahám.

Satan chystá své svody tak, aby při posledním útoku proti Božímu lidu zůstal nepoznán. „A není divu, vždyť sám satan se převléká za anděla světla“ (2K 11,14). Než si někteří oklamání lidé uvědomí, že satan vůbec existuje, jsou v jeho zajetí a on aktivně působí jejich prostřednictvím. Satan ví mnohem lépe než Boží lid o moci, kterou by nad ním křesťané mohli mít, kdyby skutečně přijali Krista za svou sílu. I ti nejslabší věřící opření o Krista mohou úspěšně odrazit satanův útok, když budou pokorně prosit toho jediného mocného Vítěze o pomoc. Satan je příliš zkušený, než aby se svými pokušeními přicházel otevřeně a odvážně, protože pak by se dřímající síly křesťana probudily a ten by se obrátil k mocnému, neporazitelnému Osvoboditeli. Satan však přichází nepozorovaně a pracuje skrytě, prostřednictvím zlých lidí, kteří tvrdí, že jsou bohobožní.“ (1T 116)

Otázky k rozhovoru

1. *Jak rozumíte myšlence, že „padlý člověk zákonitě patří satanovi“? Znamená to, že si ďábel s lidmi může dělat, co chce? Pokud ne, tak proč? Jak to souvisí s tím, co bychom mohli nazvat „pravidly hry“ ve vesmírném sporu?*
2. *Proč by měl vlastně Bůh udělit satanovi jakoukoli pravomoc ve vesmírném sporu – i když jen dočasně? Co se z toho dovídáme o tom, jak se Bůh snaží odpovědět na satanova obvinění?*
3. *Jak reagujete na ty, dokonce i na křesťany, kteří popírají existenci satana jako skutečné bytosti? Přestože nemůžeme přímo dokázat satanovu existenci, jak můžeme pomoci poukázat na satanovu existenci někomu, kdo v této otázce tápe nebo je podveden?*